

norden

Nordisk Ministerråd

Miljøvenlige indkøb kan skabe forandring!

Gode eksempler fra Norden

Indhold

Miljøvenlige indkøb kan skabe forandring!	3
Miljøvenlige indkøb – hvad kan vi opnå?	5
Miljøkrav til biler sparer penge og skåner miljøet	6
Miljøcertificerede indkøb	9
Forbedret dyrevelfærd og kortere transporter.....	10
Klimasmart konference	13
Miljømærket oplysning	14

Virtuelle servere – nutid i København	17
Grøn it	18
Miljøkrav hele vejen	20
Markedets syn på miljøkrav	21
Forudsætninger for miljøvenlige indkøb.....	22
Yderligere information	25

Miljøvenlige indkøb kan skabe forandring Gode eksempler fra Norden

ANP 2009:736

© Nordisk Ministerråd, København 2009

ISBN 978-92-893-1890-7

Tryk: Scanprint

Omslag: Par No 1

Layout: Par No 1

Omslagsfoto: Joakim Ståhl, Future in Mind

Tekst: Mattias Ståhl, Future in Mind

Form: Mattias Ståhl, Joakim Ståhl, Future in Mind

Foto: Joakim Ståhl s. 2, 3, 4, 9, 12, 15, 19, 20,

Uli Deck/Scanpix s. 6, Tomas Oneborg/Scanpix s. 8,

Jurek Holzer/Scanpix s. 16.

Oplag: 1000

Trykt på miljøvenligt papir som opfylder kravene i den nordiske miljøsvanemærkeordning.

Publikationen kan bestilles på www.norden.org/order.

Flere publikationer på www.norden.org/publikationer

Printed in Denmark

Nordisk Ministerråd

Store Strandstræde 18

1255 København K

Telefon (+45) 3396 0200

Fax (+45) 3396 0202

Nordisk Råd

Store Strandstræde 18

1255 København K

Telefon (+45) 3396 0400

Fax (+45) 3311 1870

www.norden.org

Det nordiske samarbejde

Det nordiske samarbejde er en af verdens mest omfattende regionale samarbejdsformer. Samarbejdet omfatter Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige, samt de selvstyrende områder Færøerne, Grønland og Åland.

Det nordiske samarbejde er både politisk, økonomisk og kulturelt forankret, og er en vigtig medspiller i det europæiske og internationale samarbejde. Det nordiske fællesskab arbejder for et stærkt Norden i et stærkt Europa.

Det nordiske samarbejde ønsker at styrke nordiske og regionale interesser og værdier i en global omverden. Fælles værdier landene imellem er med til at styrke Nordens position som en af verdens mest innovative og konkurrencedygtige regioner.

Miljøvenlige indkøb kan skabe forandring!

„Morgendagens verden skabes af dagens beslutninger“

En elpære redder ikke verden. Men den rigtige elpære i det offentlige lamper kan gøre en stor forskel! Miljøvenlige indkøb reducerer miljøpåvirkningen og viser vejen mod et bæredygtigt samfund.

Miljø- og samfundsansvar er højt prioriteret inden for den offentlige sektor i Norden. Ifølge rapporten Sustainable Society Index 2008 er 3 af de 4 førende lande i verden fra Norden, når det gælder bæredygtig udvikling.

Et af den offentlige sektors vigtigste instrumenter i forhold til bæredygtig udvikling er „indkøb“. Allerede i dag er de nordiske lande gode til at stille miljøkrav, men der er god basis for forbedringer. De nordiske indkøbere køber varer og tjenester for ca. 120 milliarder euro årligt. De høje og relevante miljøkrav bidrager til en reduceret miljøbelastning, en mere effektiv udnyttelse af ressourcerne samt et større udbud af miljøvenlige varer og tjenester.

I denne brochure præsenteres nogle gode eksempler på grønne indkøb i Norden. Forhåbentlig kan de inspirere og støtte flere beslutningstagere og indkøbere til at fortsætte med at stille miljøkrav.

I dag præges vores verden af et uholdbart forbrug, overudnyttelse og konstante meldinger om oversvømmelser, en reduceret fiskebestand og sundhedsfarlige kemikalier. Det er derfor vigtigt at fokusere på mulighederne for forandring.

Miljøvenlige offentlige indkøb skaber forandring! Vi reducerer miljøpåvirkningen, vi bruger borgernes skattepenge på en ansvarsfuld måde, og vi kan profilere den offentlige forvaltning som et forbillede i arbejdet for en bæredygtig udvikling!

Udfordringen er stor, men alle kan bidrage til en mere bæredygtig udvikling ved at handle fornuftigt.

Held og lykke!

Miljøvenlige indkøb – hvad kan vi opnå?

I 2010 skal halvdelen af alle offentlige indkøb i Europa være miljøvenlige. Men ambitionerne skal være endnu højere, hvis vi skal nå de langsigtede mål om at reducere udslippet af kuldioxid med 20 procent og øge andelen af vedvarende energi med 20 procent inden 2020. Værktøjerne findes, ekspertisen findes og markederne efterspørger strengere miljøkrav.

Kvalitative miljøkrav medfører en reduceret miljøbelastning på flere forskellige måder. Nogle af eksemplerne i brochuren fokuserer på en mere effektiv anvendelse af energi og brændsel med en tydelig og målbar effekt. Andre eksempler handler om en reduceret anvendelse af kemikalier, bedre dyrevelfærd og miljøtilpassede organisationer.

Her kommer nogle eksempler på den nytte og det potentiale som de beskrevne indkøb i denne brochure har bidraget til.

- Åbo har stillet miljøkrav til belysning og kontorudstyr som kan reducere elforbruget med ca. 50 procent. Hvis hele EU skulle følge disse krav, ville det resultere i halverede driftsomkostninger og en reduktion af kuldioxidudslippet med ca. 15 millioner tons pr. år. Hvis hele verden skulle anvende de mest energieffektive elpærer, ville kuldioxidudslippet blive reduceret med ca. 190 millioner tons, hvilket svarer til ca. en femtedel af Europas målsætning frem til 2020.
- Hvis hele den offentlige sektor i Europa skulle følge retningslinjerne for biler fra Miljøministeriet i Danmark, ville kuldioxidudslippet blive reduceret med ca. 100.000 tons årligt. Drifts- og brændselsomkostningerne ville blive reduceret med en tredjedel. Hvis alle biler som sælges i Europa skulle opfylde de samme krav, ville kuldioxidudslippet blive reduceret med 220 millioner tons, hvilket svarer til godt en femtedel af Europas målsætninger frem til 2020.
- Hvis alt it-udstyr som indkøbes i Europa fulgte Vervas og Københavns Kommunes eksempler, ville energiforbruget blive reduceret med ca. 30 TWh. Dette svarer til omtrent 4 atomkraftreaktorer.
- Hvis alle kommuner i Norden havde en serverpark med samme ydeevne som den nye i Københavns Kommune, ville det øge driftssikkerheden, reducere drifts- og serviceomkostningerne og reducere kuldioxidudslippet med ca. 160.000 tons.

Miljøkrav til biler sparer penge og skåner miljøet

Sammen med SKI, Statens og Kommunernes Indkøbs Service, har Miljøministeriet i Danmark defineret en række miljøkrav til biler. Kravene medfører at kuldioxid- og partikeludslippet reduceres, og at driftsomkostningerne reduceres med en tredjedel.

Indkøbet gælder Miljøministeriets tjenestebiler, men aftalen kan også anvendes af andre offentlige forvaltninger i Danmark. Ud over miljøkravene har Miljøministeriet også produceret informationsmateriale om økokørsel som kunderne kan rekvirere.

Kravene fokuserer ikke blot på miljø, men også på sikkerhed. Dieselbiler skal have partikelfiltre og personbiler må ikke udlede mere en 140 gram kuldioxid pr. km. For Miljøministeriet betyder dette, at udslippet af kuldioxid vil blive reduceret med ca. 1 ton pr. køretøj. Desuden har man beregnet at drifts- og brændselsomkostningerne vil blive reduceret med ca. en tredjedel.

Den store udfordring var at sikre, at vores krav ikke var i strid med loven. Derimod forløb det let, at flere parter samarbejdede i forbindelse med indkøbet, men at kun én stod som ansvarlig, siger Søren Jensen, funktionsleder i Miljøministeriet.

For at få succes med indkøbet var det afgørende at formulere krav som både omfattede en høj sikkerhed samt en brændselsbesparende drift.

I forbindelse med indkøb af biler har vi haft en god dialog med branchen og lært meget nyt. Vi valgte bevidst at sætte miljøkravene på et rimeligt niveau, og med tanke på den gode respons vi har fået, vil vi snarest muligt skærpe kravene til udslip, siger Søren Jensen.

Miljøministeriet bygger nu videre på al viden og erfaring fra indkøbet med henblik på at gennemføre en national rammeaftale for miljøbiler. Det ville således medføre, at alle offentlige indkøbere kunne benytte sig af den samme rammeaftale.

Når aftalen skal fornyes, vil vi stramme miljøkravene yderligere. I forhold til biler ændrer mulighederne og teknikken sig hurtigt, og vi vil derfor tilpasse de nye krav ud fra dette, siger Søren Jensen.

Afgørende for resultatet af indkøbet

- Samarbejdet med SKI.
- Sikring af at kravene ikke var i strid med lovgivningen.
- At grønne indkøb er prioriteret i virksomheden.
- Økonomiske og miljømæssige gevinster.

Udviklingsmuligheder frem til næste indkøb

- Få de samme krav med i en national rammeaftale.
- Stille krav om økokørsel i egne rækker.
- Markedet er allerede modent til højere kuldioxidkrav.

Miljøcertificerede indkøb

Politikerne i Nordlands fylkeskommune, Norge, har ambitioner om at være førende inden for miljøområdet. Derfor besluttede Nordlands fylkesting, det højeste lokalpolitiske organ, i 2005 at kommunens indkøbstjeneste skulle certificeres i henhold til ISO 14001. Certificeringen blev gennemført i 2007, og indkøbstjenesten fik certifikatet i december.

Som en del af forbedringsarbejdet er indkøbsafdelingen i Nordlands fylkeskommune begyndt at stille krav om, at alle leverandører skal være miljøcertificerede i henhold til ISO 14001, det norske „Miljøfyrtårnet“ eller tilsvarende. De som ikke umiddelbart opfylder kravet, får et år til at etablere et systematisk miljøarbejde. I kraft af gode råd og hjælp har arbejdet haft en god gennemslagskraft.

– Vi vil ikke ekskludere nogen leverandører, men hvis vi skal møde nutidens miljøproblemer, er det vigtigt at alle bidrager, siger indkøbsschefen Dagfinn Sivertsen. Flere leverandører har også indset værdien af certificeringen, og er endda gået længere end de krav kommunen stiller.

Der stadig for tidligt at vurdere miljøfordelene som følge af arbejdet. Men dialogen med leverandørerne har udviklet sig, og det interne arbejde er blevet mere effektivt.

– Via det systematiske arbejde får vi en bedre styring, overvågning og forankring af miljøhensynene i forbindelse med de offentlige indkøb, siger Dagfinn Sivertsen. Han anbefaler andre at følge eksemplet, men påpeger at det kræver motivation og udholdenhed eftersom systemet hele tiden skal udvikles.

– Vores succesfaktor er vores motivation: Hele tiden at højne målene for miljøhensyn i de offentlige indkøb, siger Dagfinn Sivertsen.

Ifølge den norske indkøbsafdeling er miljømålene frem til 2011 meget konkrete og inkluderer blandt andet følgende:

- Miljø skal være et udvalgskriterium i alle aftaler som indkøbsafdelingen har ansvaret for og vægtes med 20 procent i den samlede vurdering
- Andelen af miljømærkede produkter skal øges med 30 procent
- Antallet af elektroniske fakturaer skal øges med 20 procent
- Tilgængeligheden af økologiske varer skal øges med 10 procent.

Afgørende for organiseringen af indkøbet

- *Motivation i forhold til miljøspørgsmål*
- *Et stærkt politisk miljøengagement*

Forbedret dyrevelfærd og kortere transporter

Fem kommuner i Blekinge gennemførte i 2008 et fælles indkøb af frisk kød og dagligvarer. Hver for sig er kommunerne små med begrænsede ressourcer, men via samarbejdet blev indkøbenes kvalitet og forhandlingssituationen forbedret.

I Blekinge har fem kommuner samarbejdet om at købe kød med miljøkrav. I udbuddet blev der stillet krav om god dyrevelfærd, adgang til græs og GMO-frie og økologiske produkter. Endvidere blev der krævet information om oprindelsesmærkning, anvendelse af antibiotika og forekomst af salmonella. Transporterne skulle følge særlige kriterier for miljøklassificering, valg af brændsel og dæk samt alkohol.

– I forbindelse med vores indkøb valgte vi at fokusere på dyrevelfærd og transporternes påvirkning af klimaet, fortæller Anna-Karin Landgren, indkøbsansvarlig i Karlshamns kommune.

Kommunerne fremsatte kravene i dialog med rådet for miljøstyring (Miljöstyrningsrådet), politikerne og leverandørerne. Udfordringen lå i at forvandle nogle af rådets vurderingskriterier til obligatoriske krav. For eksempel kræves det, at dyrene skal være bedøvede inden de aflives, og at transporttiden til slagtning ikke må overstige 8 timer.

– Rådets indkøbskriterier skal følges, men indkøberne har også mulighed for at forhøje kravene. Ambitionsniveauet styres af indkøberne, og vi var parate til at tage yderligere et skridt fremad, siger Anna-Karin Landgren.

Kødforbruget bidrager i høj grad til miljøpåvirkningen i kraft af de langvarige transporter og den store ressource- og arealanvendelse som kødproduktionen kræver. Ifølge Delfi Foodservice Guide fra 2008 køber de offentlige storhusholdninger i Sverige kødprodukter og dagligvarer for ca. 2,3 milliarder svenske kroner årligt.

– Vi håber, at vores krav kan skabe kortere transporter, en øget andel af økologiske varer, forbedret dyrevelfærd og sikrere transporter for både chaufførerne og omgivelserne. Udfordringen for os er nu den interne dialog og opfølgningen, siger Anna-Karin Landgren.

Afgørende for resultatet af indkøbet

- Lokal politisk forankring selv om det har været tidskrævende med fem kommuner.
- En effektiv ressourceudnyttelse via samarbejde mellem flere kommuner.
- Dialog med interessenter, miljøeksperter, leverandører og politikere.
- Udelukkende økologiske varer i visse kategorier.

Udviklingsmuligheder frem til næste indkøb

- En fælles politisk beslutningsproces mellem de handlende kommuner.
- Opfølgning på miljøfordelene.
- Indgående intern dialog med henblik på at øge andelen af økologiske varer og reducere andelen af kød i hver portion.

Klimasmart konference

Bærums kommune købte i 2007 og 2008 hotel- og konferencetjenester i overensstemmelse med nye miljøkriterier. Miljøkravene i forbindelse med indkøbet handlede først og fremmest om affald, kemikalier, vand- og energiforbrug, transport og valg af produkter.

I 2007 og 2008 udbød Bærums kommune hotel- og konferencetjenesterne. Kommunen definerede særligt tilpassede miljøkriterier med udgangspunkt i det såkaldte indkøbspansels miljøkriterier for hotelbranchen. Indkøbspanelet blev oprettet af det norske miljøministerium i 2005 med henblik på at rådgive om miljøvenlige offentlige indkøb.

Kommunens indkøbsafdeling fokuserede på affaldsproduktion, kemikalieforbrug, økologiske varer, vandforbrug og om leverandørerne anvendte miljømærkede produkter. Leverandørerne fik desuden ekstra point, hvis de gav kunderne information om offentlig kommunikation.

– Miljøkravene blev vægtet med 25 procent ved vurderingen, hvilket er betydeligt højere end vi tidligere har gjort, fortæller Paal Nustad, projektleder i Bærum kommune.

Kommunen stillede også krav om, at rejsetiden til konferencer ikke måtte overstige 40 minutter for dagskonferencer og 2 timer for konferencer med overnatning. På denne måde har man reduceret miljøpåvirkningen fra transporterne, og kommunen kan dermed bruge mere af personalets dyrebare tid til effektivt arbejde.

Foruden kravene til tjenesterne kræver Bærums kommune også, at leverandørerne skal kunne fremvise et systematisk miljøarbejde med stadige forbedringer. De strenge krav gjorde, at indkøberne var bekymrede for både for modstand og mangel på interesse fra leverandørerne.

– Faktum er, at det gik lige modsat. Leverandørerne syntes, at kravene var gode og relevante, og desuden blev miljøarbejdet opfattet som noget positivt blandt deres eget personale. Vi er meget glade for resultatet. Dialogen med leverandørerne har fungeret fremragende. Flere af leverandørerne er certificerede i henhold til det norske „Miljøfyrtårn“, et hotel er svanemærket og en af leverandørerne arbejder på certificering i henhold ISO 14001, siger Paal Nustad.

Afgørende for resultatet af indkøbet

- God støtte til indkøbspansels miljøkriterier.
- Tidlig og konstruktiv dialog med leverandørerne i udbudsprocessen.
- Leverandørerne kan se forretningsfordelene ved et godt miljøarbejde.
- En høj grad af accept af miljøspørgsmålene i samfundet.

Udviklingsmuligheder frem til næste indkøb

- At højne kravene yderligere, og at nogle vurderingskrav sandsynligvis ændres til obligatoriske krav.
- Mere fokus på opfølgning og vurdering af miljøarbejdets resultat.

Miljømærket oplysning

Åbo har købt elpærer som kan spare op til 50 procent af energiudgifterne til belysning. Det er en stor besparelse, idet ca. en tredjedel af elforbruget på kontorerne går til belysning.

I forbindelse med det seneste indkøb af elpærer anvendte Åbo miljøkriterier fra GLP, Green Labels Purchase. GLP er et europæisk samarbejdsprojekt som har defineret miljøkrav til flere forskellige produkter. Hensigten med projektet er at øge anvendelsen af miljømærkningskriterier i forbindelse med offentlige indkøb.

Åbo har længe arbejdet med at stille miljøkrav ved offentlige indkøb. I byens program for bæredygtighed nævnes indkøb og forbrug som centrale værktøjer i forhold til en reduceret påvirkning af miljøet.

– Åbo valgte at anvende GLP's kriterier som et pilotprojekt. Vi har utvivlsomt gode miljøkompetencer i vores egen organisation, men i forbindelse med dette udviklingsprojekt valgte vi desuden at gøre brug af ekstern hjælp, siger Tuula-Marja Kosonen, indkøbsansvarlig i Åbo.

Lyskilder er et vigtigt område med et stort potentiale i forhold til energieffektivisering. På finske kontorer går ca. en tredjedel af elforbruget til belysning, og omtrent 90 procent af elpærenes totale energiforbrug er knyttet til driften.

– Derfor var det i forbindelse med dette indkøb ganske let at blive enige om, hvilke miljøkrav vi skulle stille, fortæller Tuula-Marja Kosonen.

Kravene fokuserer på elpærenes energieffektivitet, levetid, lysstyrke, farve samt indhold af kviksølv og andre kemikalier. I princippet er de baseret på Svanens og EU-blomstens miljøkrav samt EU's krav til energimærkning.

De bedste elpærer i det vindende bud forventes at bidrage med besparelser på op til 50 procent.

– Men leverandøren tilbyder flere forskellige modeller med varierende miljøpræstationer, og derfor er det vigtigt at ordregiverne er bevidste om deres rolle og foretager miljøbevidste valg, siger Tuula-Marja Kosonen.

Afgørende for resultatet af indkøbet

- En god organisation med de rette miljøkompetencer.
- En god politisk forankring, hvor miljøspørgsmål prioriteres højt.

Udviklingsmuligheder frem til næste indkøb

- At øge tilslutningen til rammeaftalen.
- Bedre opfølgning.
- At øge andelen af bestillinger af de grønneste produkter.
- At involvere brugerne i specifikationen af kravene i udbuddet gennem referencegrupper.

Virtuelle servere – nutid i København

Da Københavns Kommune skulle indkøbe nye servere fik de hjælp af Statens og Kommunernes Indkøbs Service. Den nye aftale vil reducere udslippet af kuldioxid samt udgifterne, og samtidig vil kvaliteten øges.

Københavns Kommunes 638 servere er blevet erstattet med 32 nye sammenkoblede servere. De nye servere er større og mere effektive, hvilket betyder at den totale serverkapacitet er øget på trods af, at antallet er blevet tyve gange mindre. Kontrakten løber over fem år og er en stor økonomisk investering. Alligevel regner kommunen med at spare penge i det lange løb.

Serverne er samlet ét sted, hvilket gør driften lettere. Kølesystemet i serverrummet er optimeret til at kunne køle forskellige steder specifikt, hvilket mindsker energibehovet med ca. 33 procent. Leverandøren har desuden lovet at klimakompensere serverne. Dette sker ved at der plantes 500 træer i Indien. Disse vil absorbere en mængde kuldioxid som svarer til servernes strømforbrug.

Den nye løsning reducerer udslippet af kuldioxid med 3500 tons. Det er 75 procent mindre end udslippet fra de gamle servere. Desuden kræver den nye installation mindre energi og service, hvilket udgør en besparelse på ca. 1,6 millioner danske kroner om året. Dette er et virkelig godt eksempel på hvordan kvalitet, miljø og økonomi kan gå hånd i hånd.

– Vi krævede at leverandørerne skulle redegøre for elforbruget i deres produkter. Miljøkravene var ikke afgørende, men spillede en stor rolle, siger Andreas Hare, projektleder i Københavns Kommune.

En succesfaktor og forudsætning for ændringen var skabelsen af kommunens fælles it-center. Denne organisatoriske forandring blev gennemført i 2007. Før denne havde hver forvaltning sin egen it-afdeling.

Afgørende for resultatet af indkøbet

- *At sikre gode miljøkompetencer gennem SKI.*
- *At miljøspørgsmål er højt prioriterede på den politiske dagsorden.*
- *En ny organisation med et fælles it-center.*
- *En god dialog med leverandøren.*

Udviklingsmuligheder frem til næste indkøb

- *Den hurtige tekniske udvikling giver hele tiden nye udviklingsmuligheder – følg udviklingen.*
- *Flere fleksible systemer som udbygges efter behov.*

Grøn it

I 2007 udbød Verva en rammeaftale for pc'er, skærme og tilbehør til hele den offentlige sektor i Sverige. Kravene om et lavt energiforbrug var strengere end nogensinde før. I udbuddet blev der også stillet krav i forhold til støj, genanvendelse og farlige stoffer.

Styrelsen for forvaltningsudvikling, Verva, er en af tolv svenske rammeaftalemyndigheder¹⁾. Formålet med rammeaftalemyndighederne er at effektivisere myndighedernes indkøb og spare tid og ressourcer. Verva har også som mål at undersøge muligheden for at stille miljøkrav, som er mere vidtgående end lovgivningens minimums-krav, ved hvert enkelt indkøb i forbindelse med rammeaftaler.

– Gennem udbuddet sorterer vi produkterne med de dårligste miljøpræstationer fra. Men forskellen mellem de aftalte objekters miljøpræstationer er stadig stor, og derfor er det vigtigt at ordregiverne fortsætter med at sammenligne produkternes miljøpræstationer, siger Anna Hillström, miljøansvarlig for Vervas it-udbud.

I forbindelse med indkøbet blev der fokuseret på flere områder. Blandt andet prioriterede man høje og frem-synede miljøkrav samt smarte tekniske løsninger med forudsætninger for at forskellige samfundssystemer kan kommunikere med hinanden. Den indledende markeds-analyse identificerede de relevante og realiserbare krav. To eksterne miljøeksperter deltog i hele udbudsproces-sen fra kortlægning og udformning af dokumenter til den afsluttende vurdering.

– Miljøkravene fokuserer først og fremmest på produk-ternes miljøpræstationer i form af energieffektivitet, lydniveau, genanvendelse og indhold af miljøskadelige stoffer, fortæller Anna Hillström.

Kravene var mere omfattende end tidligere, men faktum er at leverandørernes svar er blevet bedre. Vervas dialog med leverandørerne har været meget vigtig.

– Jeg tror, at flere leverandører er blevet påvirket i en po-sitiv retning blot i kraft af markedsanalysen. Det er vigtigt at prioritere miljøkravene højt i vurderingen, således at leverandørerne også bliver mere omhyggelige med deres dokumentation, siger Anna Hillström.

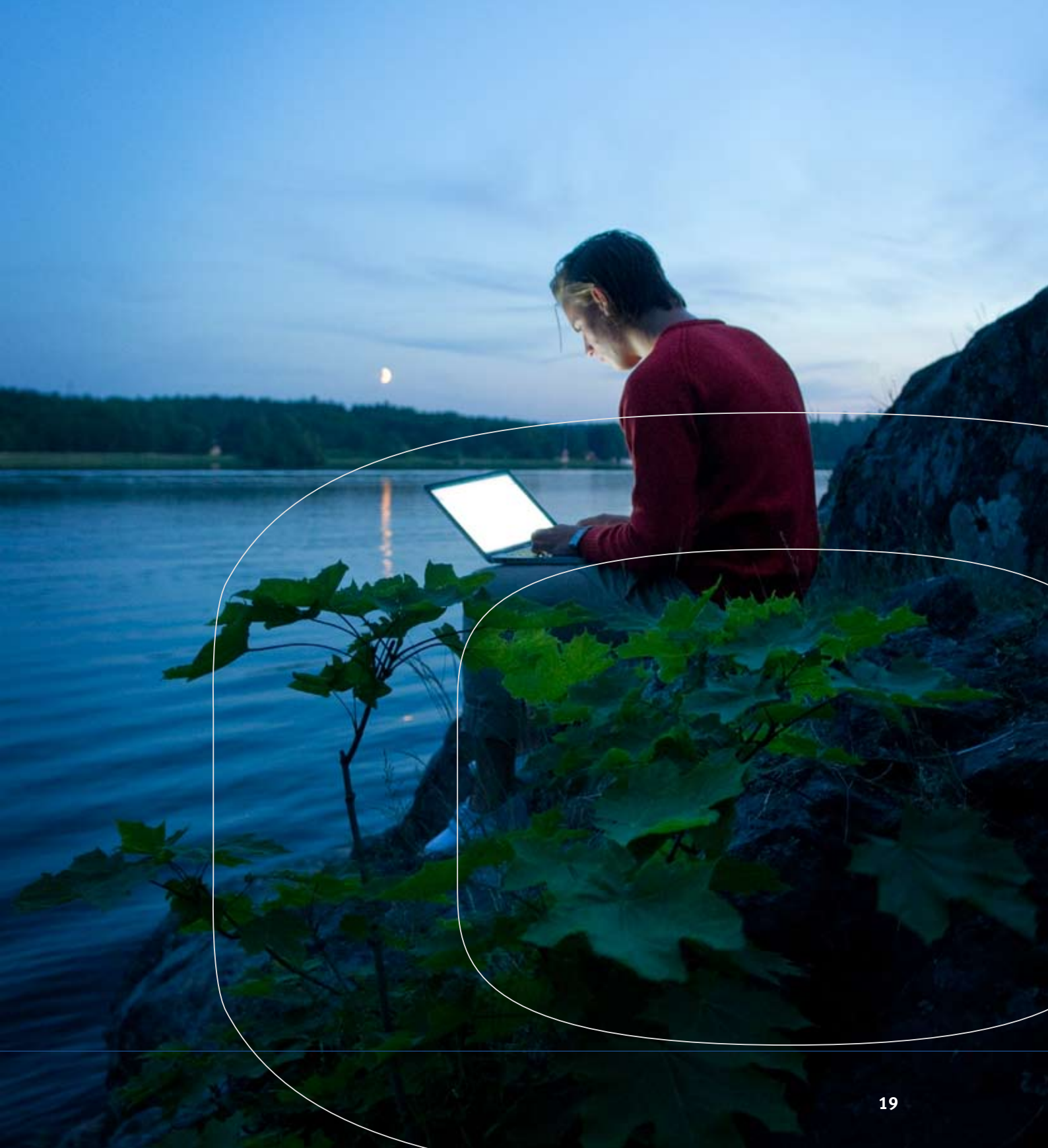
Afgørende for resultatet af indkøbet

- En god og bevidst organisation med de rette miljøkom-petencer.
- Langsigtet dialog med branchen.
- Samfundsdebattens fokus på miljøspørgsmålene.
- Både leverandører og indkøbere indser at miljøtilpas-ning giver økonomiske besparelser. Myten om fordy-rende miljøkrav er død.

Udviklingsmuligheder frem til næste indkøb

- Vigtigt at ordregiverne er bevidste om at vælge de produkter, der har den bedste miljøpræstation.
- At sikre en optimal indstilling af udstyret ud fra et både driftsmæssigt, økonomisk og miljømæssigt perspektiv.
- At stille krav om at de mest energibesparende tiltag er installeret og aktiverede.
- At stille krav om at leverandøren også påtager sig ansvaret for installationen.

¹⁾ Fra og med den 1. januar 2009 overgik Vervas ansvar for it-indkøb til Kammarkollegiet.

Miljøkrav hele vejen

Esbos indkøbsenhed fik hjælp af byens miljøenhed til at formulere miljøkrav til hygiejnepapir. Det førte til, at de kunne købe produkter af høj kvalitet og med en lav miljøpåvirkning.

Esbos vision er at give indbyggerne mulighed for en god livskvalitet og at tilbyde virksomhederne et internationalt konkurrencedygtigt miljø ud fra principperne om bæredygtig udvikling. Bæredygtig udvikling er en af Esbos grundlæggende værdier, hvilket giver indkøberne en bred opbakning i miljøarbejdet.

Da indkøbsenheden skulle formulere miljøkrav til hygiejnepapir, fik de hjælp af en af byens miljøinspektører som fik ansvaret for at formulere og vurdere miljøkravene i forbindelse med indkøbet.

– Vi har en aktiv dialog med byens miljøenhed, og vores ambition er hele tiden at udvikle og forbedre dette samarbejde, siger Jani Väisänen, indkøbschef i Esbo.

Der indgik også eksperter inden for områderne indkøb og logistik i indkøbsgruppen. Desuden blev der involveret flere brugere i forbindelse med indkøbet for at assistere med viden ud fra brugernes perspektiv.

Miljøkravene er baseret på Svanens miljøkriterier og fokuserer på produkternes egenskaber, eksempelvis hvilke råvarer, kemikalier og emballager der anvendes. Desuden stillede man i forbindelse med indkøbet krav til kvalitet, leverancernes effektivitet samt miljøbelastningen. Målet er at kravene skal bidrage til en reduceret miljøbelastning og en økonomisk besparelse.

Esbo er en geografisk spredt kommune med mange leveringssteder. Derfor forsøger kommunen at øge leverancernes effektivitet og reducere den samlede miljøpåvirkning fra transporterne. For eksempel tager leverandørerne sig af dele af virksomhedens affald efter leveringen af varerne. På denne måde mindskes antallet af tomme transporter.

– Sammen med leverandøren optimerer vi transporterne, og miljøkravene har ikke påvirket produkternes pris negativt, hvilket man kunne være bekymret for, siger Jani Väisänen.

Afgørende for resultatet af indkøbet

- Tydelige og veldefinerede kriterier har muliggjort en hurtig, enkel, effektiv og objektiv bedømmelse af de indkomne bud.
- Ekspertkompetencen fra byens miljøenhed.
- God forankring blandt brugerne.
- Dialogen med leverandørerne.

Udviklingsmuligheder frem til næste indkøb

- Leverandørernes logistik og Esbos bestillingspraksis udvikles i fælles enighed, herunder spørgsmål om miljøbelastning.
- Flere kompetente eksperter fra byens virksomheder kan deltage i udbudsprocessen.
- Løbende afstemninger af kontraktvilkårene med leverandørerne.

Markedets syn på miljøkrav

Tydeligere miljøkrav i forbindelse med indkøb skaber en bedre dialog med markedet. De bidrager til, at markedets aktører mere effektivt kan bidrage til et bæredygtigt samfund.

Hans Wendschlag, Europa-ansvarlig for miljø i HP

Ifølge Hans Wendschlag har det nordiske marked og ikke mindst den offentlige sektor været toneangivende i forbindelse med at gøre it-produkter mere miljøvenlige.

– Miljøvenlighed og forretningsfordele skal gå hånd i hånd, og derfor er det glædeligt, at indkøbernes miljøkrav har udviklet sig og er blevet tydeligere, siger Hans Wendschlag. Han konstaterer også, at dialogen mellem leverandører og indkøbere er af afgørende betydning for udviklingen af miljøvenlige produkter.

Hans Waldén, Category, Environmental & Regulatory Affairs Director i SCA

SCA Personal Care oplever, at miljøkravene inden for den offentlige sektor har udviklet sig fra tidligere tiders spredte krav, som var stærkt knyttede til forskellige indkøberes specifikke interesseområder.

I dag er miljøkravene mere relevante og samstemmende.

– Miljøkravene inden for den offentlige sektor i Norden har måske ikke resulteret i deciderede produktforandringer, men vi har utvivlsomt haft gavn af erfaringerne på det internationale marked, siger Hans Waldén. Han fremhæver også branchens samarbejde og den tættere dialog mellem indkøbere og leverandører som vigtige succesfaktorer i forhold til grønne indkøb og produktudvikling.

Anders Peterson, markedschef Ford Sverige

Ifølge Anders Peterson har den offentlige sektors krav til miljøvenlige biler har været helt afgørende for den unikke situation, som i dag er fremherskende på markedet for miljøbiler.

– Indkøberne stiller relevante krav og dialogen fungerer godt. Volumerne har også været tilfredsstillende, hvilket er en forudsætning for de udviklingsomkostninger som kravene medfører, siger Anders Peterson. Han understreger også, at kontinuiteten i kundernes kravspecifikationer og tilslutningen til aftalen er afgørende succesfaktorer, eftersom det tager flere år at udvikle en ny model.

Forudsætninger for miljøvenlige indkøb

Indkøb er en proces med mange delmomenter. Her præsenteres nogle faktorer som er afgørende for succesfuldt miljøvenligt indkøb.

Hver indkøbers forudsætninger og ressourcer er unikke, og derfor er det vigtigt at prioritere det som er vigtigst i netop jeres indkøb.

Politikere og ledelse

- Udforme og forankre en tydelig politisk vision for bæredygtig udvikling.
- Formulere og formidle en grøn indkøbspolitik med evaluerbare miljømål.
- Etablere en effektiv indkøbsorganisation og samordne og anvende forvaltningens eksisterende specialistkompetencer.
- Agere som en støttende og engageret ledelse.

Indkøbere

- Uddelegere ansvaret for miljøvenlige indkøb og sikre miljøkompetencen.
- Prioritere de vigtigste objekter og miljøegenskaber.
- Finde samarbejdspartnere og bruge de tilgængelige værktøjer.
- Undersøge og kortlægge markedets udbud.
- Engagere og involvere brugerne i udbudsprocessen.
- Kombinere forskellige typer af krav, tage hensyn til hele objektets livscyklus og vægte miljøkravene højt i vurderingen.
- Sikre at miljøkravene opfylder lovgivningen.
- Have en åben og tydelig dialog med leverandørerne under hele processen.
- Opsætte målbare mål for miljøfordelene og den økonomiske besparelse.
- Være motiveret og arbejde strategisk og langsigtet.

Ordregivere og brugere

- Formidle vigtigheden af at virksomheden følger de indgåede aftaler.
- Vurdere slutbrugernes erfaringer.
- Følge op på de stillede miljøkrav med rundspørger, stikprøver og leverandørbesøg. Markedet efterspørger dette!
- Engagere medarbejderne ved at formidle miljøfordelene og andre gode resultater.
- Være kreative og udvikle nye metoder, således at produkter og tjenester kan anvendes mere effektivt.

norden

Nordisk Ministerråd

Store Strandstræde 18
DK-1255 København K
www.norden.org

Yderligere information

Herunder finder du en række links med yderligere information om miljøvenlige indkøb. De forskellige netsider præsenterer alt fra overordnede strategiske spørgsmål til gode eksempler, konkrete råd og miljøkriterier for mange forskellige produktområder. Dette er kun et udpluk. Der findes mange flere.

Europa

www.ec.europa.eu/environment/gpp
Miljøkriterier for forskellige produkter og konkrete tips om grønne offentlige indkøb..

Danmark

www.gronindkobsportal.dk
Hjemmesiden er udviklet af det danske panel for miljøvenlige indkøb. Panelets opgave er at fremme miljøvenlige indkøb på vegne af Miljøstyrelsen.
www.miljovejledninger.dk
Miljøstyrelsen har udarbejdet indkøbsvejledninger til grønne indkøb inden for 46 produktområder. Vejledningerne kan bruges af indkøbere både i den offentlige og private sektor.

Finland

<http://www.miljo.fi/default.asp?contentid=324497&lan=SV>
Den finske stats miljøforvaltning med information om miljøvenlige indkøb på svensk.
www.hymonet.com/hymonet/
Her præsenteres information om produkters miljøegenskaber samt hvilke miljøkrav man har stillet i forbindelse med indkøb af flere forskellige objekter. Kun på finsk og der opkræves desuden en årsafgift.

Norge

www.innkjopspanelet.no
Panelet for miljøvenlige indkøb giver råd, kriterier og retningslinjer om miljøvenlige indkøb på vegne af det norske miljøministerium.

Sverige

www.msr.se
Rådet for miljøstyring formidler kriterier med henblik på at lette miljøvenlige indkøb for både den private og den offentlige sektor. Rådet arbejder desuden med rådgivning og uddannelse.